

פ ר ט י כ ל מ ר ז כ א / 2

מסעיבת ועדת הכלכלה ביום י'
ח' סיון תש"י - 24.5.50

הנרכחים

- חברי הועדה:
- ס. ארם - היו"ר
 - ס. נדר
 - ס. אונא
 - ש. גורן
 - ה. לנדאו
 - ה. פלד
 - ס. בלנסטיין
 - ס. לכיא
 - ס. וילנר
 - צ. יהודה
 - א. חוסי

מוזמנים: ח. וללפנלי - מטעם משרד המשפטים

הישיבה נפתחה בשעה 10:30

היו"ר ס. ארם:

כפי שידוע לכם, צדיכיים
היינו לשמוע היום את

המסך הרצאתו של המוסל הצבאי על ענין המיעוט הערבי. לפני שעה
בערך הודיעו לי סלפונק כי גם המוסל הצבאי ופם יהוסע פלמון
לא יוכלו להשתתף בישיבה כפי שנקבע לאחדונה. הגבתי בסם הועדה
כולה על ידי ניסוח סכתב בו קבלתי על ההודעה שהגיעה ברגע
האחרון, והבעתי את תקוותי שמקרה זה לא יסמס תקדים, כך שהועדה
לא תתחייב בתגובה רשמית על הדבר.

היום אנו נסיים קודם כל את הדיון בדבר חוק
לכיסול תקנות שעת חירום בדבר תפיסת מקרקעים (סיכון סוסדות
המדינה בירוסלים), תש"י - 1950. לאחר זאת נגס לבחירת הועדות
אותן סניתי אתמול והן: א. ועדת מסנה לעניני המיעוט הערבי; ב.
באי כח ועדת הכלכלה לוועדה המסותפת עם ועדת העבודה, אשר תספל
בעניני הפתוח; ג. הועדה עליה הוסכם, לקביעת מידת הרזוחים.
אני מציע שנתחיל בחוק תפיסת המקרקעים,
היות והוא יועמד היום לדיון בכנסת. עלינו לחסור לענין זה, היות
ואני סוכרח להכניס את הסתייגותי ואת הסתייגות סכר הכנסת הררי.
הצעת היא להוסיף אחרי סעיף 1 של ההצעה הסתוקנת הנקראת "חוק
לקיום צוים לפי תקנות שעת חירום בדבר תפיסת מקרקעים...". את
הסעיף הבא:

2. (א) על אף האסור בסעיף 1, הרואה עצמו נפגע על ידי צו
תפיסה או על ידי צו סיכון שניתן על פי התקנות וסעמד
בתקפו ערב פקיעת תקפן, רטאי - תוך ארבעה עטר יום
סיום פרסום חוק זה ברסומות - לערער על הצו לפני
ועדת ערעור שנתמנתה לפי החוק להסדר תפיסת מקרקעים
בסעת חירום, תש"י - 1949, ועל הערעור יחולו סדרי הדיון
הנוהגים בפני ועדת ערעור כזאת, בתיאומים העניין
סחייבם.

(ב) בערעור הספכזיות הספורטות בסעיפים 7 (ה) ו-19
לחוק להסדר תפיסת מקרקעים בסעת חירום, תש"י - 1949.

סעיף 2 יסומן בסעיף 3.

היו"ר ס. ארם:

כל עמדת הוועדה יגון - הן ביחס להסתייגות, והן ביחס להסתייגות הכנסת הררי, י"א אבא חושי.

ח. לנדאו:

ברצוני לשאול אם היו"ר שלח גם לשר האספקה והקיצוב סכתב כרוגמת המכתב אשר נשלח למוסל הצבאי ולינועץ לעניני הערבים.

היו"ר ס. ארם:

לשר האספקה והקיצוב לא שלחתי סכתב מעין זה, היות והודיעו לי שלא יכול היה להופיע בהתאם להזמנת הוועדה, כי הוזמן אל הנשיא. על בן, אין לראות באי-הופעתו זו יחס של זלזול כלפי הוועדה, כי אם סקרה בלתי צפוי.

ביחס לבחירת ועדת המסנה בעניני המיעוט הערבי, עלי לסטור כי נשמעה אתמול דעה, לפיה צריכה ועדה זו להיות מורכבת מחמישה חברים בלבד, כדי שתובטח יעילותו המקסימלית. עלי לשאול את חברי הוועדה אם יש ברצונם להציע עוד אי-אלו הצעות ביחס לכך.

ש. גורן:

אם הכוונה היא לוועדת מסנה פעילה, הרי היא צריכה להיות צומצמת, כי אם היא תהיה רחבה יותר יהיה מצבה דומה למצב ועדה מלאה.

ס. אונא:

אני מקבל פרינציפ זה, אולם אני חושב כן בקביעת החברים אשר ישתתפו בוועדה זו, יש להתחשב הן מבחינה אישית והן מבחינה מפלגתית.

היו"ר ס. ארם:

היות ולא קיימת הצעה אחרת מלבד ההצעה לוועדת המסנה תהיה מורכבת מחמשה חברים, אני חושב שאנו יכולים לגשת לבחירה שפית. אשר ליתר הסייעות, אשר מטבע הדברים לא תוכלנה להיות פיוצגות בוועדה מצומצמת זו, נציגיהם יוכלו, אולי, להשתתף בדיונים בזכות דעה מיעצת.

ח. לנדאו:

בוועדת המסנה כל החברים נהנים מסכות דעה מיעצת בלבד, כך שאין מקום להצעה זו.

ש. גורן:

אני מציע את חברי הוועדה הבאים: ס. ארם, ה. פרדר, א. חושי, ח. לנדאו וס. אונא.

ה. פרדר:

אני חושב שוועדה בת חמשה חברים תהיה יותר יעילה מאשר ועדה בת חמשה בתוספת שניים. על כן אני מציע לבחור ועדה בת שבעה חברים.

היו"ר ס. ארם:

אני מעמיד להצבעה את שתי ההצעות ביחס למספר חברי הוועדה.

ה צ ב ע ה .

הוחלט לבחור ועדת מסנה בת שבעה חברים.

אם כך, ישתתפו לוועדה זו הן חבר הכנסת בדנשטיין והן חבר הכנסת פרדר.

א. חושי:

אני חושב שהיתה טעות בשעת ההצבעה. לדעתי תהיה יעילה יותר ועדה בת חמשה חברים ועל כן אבקש לחזור על ההצבעה.

ה צ ב ע ה .

- 5 כפי הצעת א. חושי
- 3 בעד הצעת ה. פרדר

הוחלט שוועדת המסנה תורכב מחמשה חברים.

היו"ר ס. ארם:
אני מעמיד להצבעה את בחירתם של כל
המועדים אשר הוצעו והם: א. חוסי,
ס. אונא, ח. לנדאו, ה. פרדר, פ. ברנשטיין, ס. ארם.

הוחלט כי בוועדת המסנה ישתתפו חברי הכנסת א. חוסי,
ה. פרדר, ס. אונא, ח. לנדאו וס. ארם.

עתה עלינו לבחור את חברינו אשר ישתתפו בוועדת המסנה המשותפת
עם ועדת העבודה, אשר תטפל בעניני הפיתוח במידה שהם נוגעים
לתעסוקה. אינני יודע כמה חברים נבחרו על ידי ועדת העבודה, אולם
אני מציע שנבחר כאן על כל פנים חמשה חברים.

ח. לנדאו:
אני מציע שהיו"ר שלנו יתקשר עם היו"ר
ועדת העבודה כדי לקבוע סופית את מספר
החברים אשר ישתתפו בוועדה ולאחר זאת אפשר יהיה לחלק מספר זה בין
הסיעות השונות, אשר תיוצגנה בוועדת מסנה זו, אם על ידי חבריה
בוועדת העבודה ואם על ידי חבריה בוועדת הכלכלה. אם כל ועדה תבחר
לחוד, יוכל להתקבל מצב מסונה מבחינה זאת.

ס. ברר:
זו היתה הסיסה לפיה הורכבה גם ועדת המסנה
לחוק עירוד השקעות הון.

היו"ר ס. ארם:
אני מוכן לבא בדברים עם יושב-ראש ועדת
העבודה, ולאחר זאת נודיע לסיעות את מספר
הנציגים שעל כל אחת מהן לשלוח.
אשר לוועדה השלישית, סוכם עם שר הקיזוב
והאספקה שאנו נבחר ועדת מסנה ומסדרו ימנה את נציגיו אשר ישתתפו
בוועדה זו, הרטאית לבא לידי מסקנות מחייבות.

ח. לנדאו:
אני מתנגד באופן עקרוני להרכבת ועדות
משותפות של חברי כנסת ופקידים מאיזה מסדר
שהוא. שיתוף מעין זה יכול להוצר רק בוועדה ציבורית, כדוגמת הוועדה
סמונתה לחקירת מצב החנוך במחנות. אולם לוועדה פרלמנטרית לא ימכן
לשתף פקידים אלא לסם הסכרת אי אלה ענינים, לסם הגבורת יעילות
העבודה. לא יתכן שפקידים אלה יקחו חלק בקבלת ההחלטות. על כן אני
מציע לבחור ועדה בת שבעה חברים.

ס. ברר:
צודק חבר הכנסת לנדאו שלא יתכן שלפקידי
מסדר איזה שהוא יהיה מעמד דומה לזה של
חברי הכנסת. אולם אין זה סונע שתורכב ועדת מסנה מטעם הוועדה שלנו,
אליה יסגר מסדר האספקה והקיזוב את נציגיו, ואשר מסקנותיה יובאו
לכנסת בטם ועדת הכלכלה בלבד. אני חושב כי עלינו לבחור ועדה
בת חמשה או שבעה חברים.

ס. פרדר:
האם ועדה זו תטפל ברווחים בכל ענפי
המסק?

ס. ברר:
בטעה טרנו על החוק למביעת רווחים מופקעים
ביחס לטרותים, נתקלנו במוטב של "רווח
מתקבל על הדעת", או "רווח סוטבר". חבה הכנסת פרטינגר הציע לקבוע
הגדרה קונקרטית יותר לפרוסם של מוצגים אלה. הזכרם עם שר האספקה והקצוב
שמונה ועדה אשר תטפל בכך מטעם ועדת הכלכלה, אליה יסגר מסדר
האספקה והקצוב את נציגיו, וביחד יכסו למצוא את התרגום המעשי למוטבים
אלה המופיעים בכל פרקי החוק למביעת רווחים מופקעים.

היו"ר ס. ארם:
אני רואה שאין כל חלוקי דעות בענין זה
וחוסלנו כל אי ההכנות. אני מציע שבוועדה
זו ישתתפו החברים הבאים: פהמינגה, לנדאו, פרדר, ברנשטיין,
גורן, בהיר ואונא.

הצעה נתמבלה.

בכך גטרנו את הסעיפים שעמדו על סדר יומה של ישיבה זו. בישיבה
הנאה יהיה עלינו לסיים את הדיון בחוק הצומח וכן נוכל לדון

היו"ר מ. ארם:

בסדרי עבודת הועדה, כפי שהציע חבר הכנסת פרוד. אני מקווה כי בסבוע הבא נוכל גם לסטוע סקירה מפי שר האספקה והקיצוב על מצב חמרי הגלם, כולל חמרי בנין, ועל תכנית אספקת הסזונות בתקופת מסטור הצנע. כן העליתי על סדר היום את שאלת סדרי התחבורה; דברתי בקשר לכך עם מר לוברסקי והוא מוכן לבא ולמסור לוועדה על המצב בטוח זה.

צ. יהודה:

אני רוצה להציע שהועדה תזמין את נציג משרד החקלאות ותשמע מפיו:א. דין וחשבון אל תוצאות הפעולות המסקיות שנעשו בהתייבות החדשה שעלתה על הקרקע לפני שנה, וב. תכנית לפיתוח המסק החקלאי בשנה זאת. ברצוני להסביר זאת.

כלנו יודעים מה גדולה היא השאיפה להגיע למידת תלות מינימלית באספקת המצרכים הראשוניים המתקבלים על ידי עיבוד האדמה. אני חושב שטובתנו הראשונה היא לזרז ולעודד את משרד החקלאות לביצוע פעולה חשובה זו בקצב, בסקירה ובמסדים הדרושים.

מ. אונא:

לפני פגרת הפסח היה לנו דיון כדיון הזה, ואני זוכר כי בין היתר הועמדה לסדר היום שאלת אספקת החטל; הייתי מציע להעמיד טוב שאלה זו ולעניין בפרוטוקולים כדי לראות ילי הצעות נוספות הוצעו.

מ. ברר:

לכל ההחלטות היפות הללו לא יהיה כל ערך אם לא נחליט שהועדה תתאסף שלוש פעמים בשבוע.

ה. פרוד:

יש לי דרושם כי הועדה לא תפיקה עדיין לספל בשאלות המרכזיות שבמחום פעולתה, ואשר לדעתים היה מחובתה לספל בהן. אני יכול להבין שמתעורר הצורך לספל גם בחוקי הגנה מפני בזק העיזים וכד', אולם אני חושב כי מיותר לציין כי מצבנו הכלכלי חמור הוא; דבר זה ידוע יפה לכלנו. מחוץ לשאלות מיוחדות, כגון עידוד השקעות הון והקמת רשות פיתוח, אין אנו מטפלים בסדר העניינים. לפי דעתי צריכה דוקא ועדה זו למלא כיום תפקיד מרכזי בכנסת, וזאת מסיבות טובות.

כאחד הגורמים שהביאו ועדה זו לידי המצב בו היא נמצאת כיום, יש ודאי לציין את שאלת השר וכן את הריכוז, הסוגים לפי דעתי, של העניינים הפיננסיים והכלכליים בידי ועדת הכספים. אני חושב שעלינו להתחיל לספל בשאלות הכלכליות המרכזיות וראשית כל שאלת החקלאות אותה עורר צבי יהודה. עלינו לדון בשאלה אם אפשר באמת להגביל את היבוא בשטח החקלאות. שאלה זו הנה שאלה גורלית ודורשת טיפול.

שנית, קיימת שאלה של התעשייה הדורשת גם כן טפול. אני חושב שעקב ההזנחה הקיימת לגבי משרד התעשייה, נגרם בזק רב לעניין, היות ומק משרד הקיצוב והאספקה מטפל בשטח זה. אין זו לדידי דרך שאלה של הרכב הממשלה. אני חושב שאנו, בתור ועדת כלכלה, מחוייבים לספל בעניין זה.

כן עומדת שאלה של ייצוא, ובקשר אליה סיימות הצעות שונות מצדדים שונים, כגון ההצעה לתת פרסים לאקספורטרים.

אני אומר שועדת כלכלה אשר אינה מטפלת בשאלת הייצוא, בתקופה זו, אינה ממלאה את תפקידה.

כן יהיה עלינו לספל בשאלת היבוא וביניהן בסוג זה של היבוא הנקרא "יבוא בלי תשלום". אינני יכול להבין כיצד יתכן שנוי יסודי כזה בסדריים המקובלים, מבלי שתקדם לו התייעצות ודיון בוועדת הכלכלה. אני מרשה לעצמי לומר כי אי אפשר לראות את כל העניינים אך ורק מבקורת ראות פיסקלית. אמנם נכון הוא שקיים שטח עבודה מסותף במיחה מסויימת לנו ולועדת הכספים, אולם המצב כיום הוא כך שרק ועדת הכספים, ולא ועדת הכלכלה, מטפלת בכל השאלות החשובות. אני הייתי מוכן לסטוע פעם את תכנית התכנון של מ"מ, למשל; יש לי ספק ביחס אליה בנוגע לשטח מסויינים, אולם אם היא נותנת תקוות רבות, אני הייתי מוכן לקבלה. ישנם גם חוזים מסחריים היכולים לעזור בהרבה למסק הכלכלי של המדינה, אולם אין זה ענין כספי בלבד; יש להשיג את החומר ולהעמידו לברור, וכן אוכל להביא עוד כמה דוגמאות של שאלות מהכזיות בעלות אופי כלכלי מובהק, בהן חייבת, לדעתי, ועדת הכלכלה לספל, כגון: תכנית לחקלאות, לתעשייה,

ה. פרור:

ליצוא ויבוא, ולחוזים מסחריים. אני מציע להעמיד את כל הסאלות הללו לברור, ואני חושב שיושב-ראש הועדה יוכל לגלות את המקורות כדי להמציא לנו את החומר הדרוש, וכן יוכל להגיע לאיזה סדר עם שר האספקה וקיצוב, כך שהוא ישתתף בברורים שלנו. דרך אגב, עלי להעיר כי נוכחתי ששר האוצר מסתתף כמעט בכל ישיבות ועדת הכספים. לפי דעתי יש לעודד גם שאלה זו.

היו"ר מ. ארם:

ברצוני להעיר לשולי דברי מר פרור, כי ממכריות ועדת הכלכלה הן: עניני מסחר ותעסיה, אספקה וקיצוב, חקלאות ודיג, תחבורה על כל ענפיה; איגוד שיתופי, וכן גם תכנון ותאום כלכלה. גם אני חושב כד"ר פרור שהטיפול בכל הענינים הללו צריך להיות בידי ועדת הכלכלה, אם היא רוצה להיות ראויה לסמך.

א. חוסי:

אני חושב כי חברי הועדה שוכרים ענין זה כבר עמד לברור לפני כמה חדשים.

לעתי, שורש הענין איננו בוועדה, אלא בבנין המסמלה. אני חושב כי צריך היה להיות שר מיוחד לעניני פיתוח וכלכלה, ועל ידי כך היה מסתפר מצב ועדת הכלכלה גם כן, כי היה לה הכוח המציע שיש לכל יתר הועדות. אולם היעדרו של שר זה אינו מזיק רק למצב ועדת הכלכלה, כי אם גם למצב הכלכלה עצמה, ואתן לכך כמה דוגמאות.

אני מפנה את תשומת לב חברי הועדה לכך, שאם לא תיעשה פעולה נכבדת ומידית, נעמוד בעוד חדשים או שלושה, בפני מצב קטסטרופאלי, היות ולבתי החרושת הטובים, אין מלאי של חמרי גלם לתקופה ארוכה כזו, ולא ידוע מה יהיה הלאה (התבססתי באופטימיות כשאמנתי "לא ידוע", היות ונדמה לי שלמעשה זה כן ידוע). ברור שהמצב הנזכר חמור מאד.

בענין היצוא התקלה העיקרית היא בכך שלא קיים קו מוגדר ותכנית פעולה. נאמר ליצרנים כי עליהם לעבוד במידה המקסימלית למען היצוא, ושר האוצר הרחיק לכת והודיע לבעלי בתי חרושת שהם יקבלו חמרי גלם בהתאם למידת היצוא של תוצרתם - אולם לא נאמר באלו ענפים יש לפתח את היצוא, כי לא בכל הענפים כדאי הדבר. לכך לא עובדה תכנית על ידי הממשלה. לא כדאי, למשל, לעבוד למען היצוא בתעסיה המצרית 70% חמרי גלם, כי הרווח מוחזר בשעת קניית חמרי הגלם. לדעתי היה כדאי לעשות תכנית יצור המבוססת על פטנט של שמוש מינימלי בחמרי גלם הטובאים מן הסווק - הן לצורך היצוא והן לסאין הצריכה עצמית של הישוב. בענין זה צריכה הממשלה לקבל אל עצמה לא רק תפקיד מעודד כי אם גם יוזם. גם אם לא יוקם מסדר מיוחד לעניני כלכלה, על כל פנים יש לבטל את צרופה של מחלקת המלאי והתעסיה הכבדה למטרד הקיצוב והאספקה, היות וגשתו של מסדר זה צריכה להיות מעודדת אף יוזמת.

אני מציע שלא נכנס לדיון בבעיה בכללותה, כי אם נגביל את הדיון לקטעים מסויימים. בתור שאלה ראשונה עליה לדון בטאלת חמרי הבלם, כי מטנה צפוי לנו המספר הגדול והקרוב ביותר. אם בתי החרושת יאלצו לזכות בגלל היעדר חמרי גלם, לא נוכל להגשים כל תכנית של פיתוח המסק ונצטרך להוציא את כל המליונים המוקדשים לכך, למטרשת של תעסוקה. לאחר זאת נוכל ללון בסעיפים שכבר הוצעו פעם על ידי חבר הכנסת לביא, הנוגעים בין היתר ליצור חסל זול (ודאי קראתם על התכנית הפנטסטית שהתפרסמה בקטר לכך בעתונים, אולם עלינו לזכור שגם רואנברג היה בחשב בתחילה לפנטסט) ולגידול בקר וצאן למען יצירת מלאי של בשר לאספקת הצריכה של הישוב.

ח. לנדאו:

רוב הדברים שהיה ברצוני לאמרם, כבר נאמרו. רציתי רק להוסיף שועדת הכספים, לא זו בלבד שהיא מסתלטת על כל הטטח, אלא שהיא גם אינה נכנסת לעמקם של דברים, כי אם רואה אותם אך ורק מבחינת ערכם הפיננסי; ברור שהענינים עצמם טובלים סכך. לפני למעלה מטנה הרצה לפני הועדה נציג מסוד החקלאות על תכנית לפיתוח החקלאות ועל תכנית להסקאה רבת מסדים; מאז חלפה שבה ולא זו בלבד שלא שמענו יותר על תכנית זו או ביצועה, אלא אפילו לא התענינו בכך. כעת הביא שר האוצר תכנסת

ח. לנראו:

לפיתוח החקלאות, המתחילה את הכל מבראשית. נראה שלא היתה כל התפתחות בינתיים.

כן אני חושב כי מחובתנו להתעניין גם בענף הדיג המבטיח רבות בארץ זו, בעיקר מאחר שקט לנו גם מוצא לים סוף. ניקח בתור דוגמה את נורבגיה, שהיא בדרך כלל ארץ עניה, ונבין מה חשיבותו של ענף זה. כן יש לברר את מצבו של ענף גדול ענבי היין. ימעי כי הממשלה עומדת להביא ענבי יין סקפריטיין, בו בזמן שידועה דעתם החיובית של המוסחים ביחס לסכויי ענף זה בארץ-ישראל. נסיתי לברר אם אי אפשר לעשות זאת בדרך אחרת, אולם נוכחתי שלא קיימת כל תכנית רצינית בשטח זה.

אולם הויכוח התאורטי לא יועיל. אני בדעתו של אבא חוסי שעלינו לדון על שאלות אלו סעיף סעיף, באופן המעטי ביותר. עלינו לעבור על כל שאלה באופן יסודי ולהטיק מסקנות בכל שטח, גם אם בינתיים יטבלו שטחים אחרים המצפים לברורים. הרושם שלי הוא שהממשלה אינה מגלה יזמה מספקת ודבר זה כתבטא גם בבחירת המוצרים המובאים מחו"ל, אשר בחלקם יכולים היו לבא בצורה פחות מעובדת ועל ידי כך לחסוך חויזים לאוצר ולהקל על בעית התעסוקה.

אני רואה את תפקידה של ועדה זו כחיוני ביותר, אולם אם החכרים לא יתרבלו לראות את עבודתה של ועדה שו כדבר עיקרי, לא נוכל לתפקידים המוטלים עלינו.

ט. גורו:

גם אני חשב שיש ללכת בדרך אותה הציע אבא חוסי, ולדון על בעיותינו סעיף סעיף. יחד עם זאת אינני חושב שועדה זו תוכל - גם אם כל חבריה יקדישו לה את עיקר מצעם ויהזמתי - להתגבר על מצבים שהם קשים מסיבות אובייקטיביות. אנו נוכל רק לסמן בקוים מאד כלליים, דברים הנראים לנו כרצויים בשטח הפיתוח הכלכלי של הארץ. אנו נלמד על הענפים השונים מפי אנשים העוסקים בהם בעבודתם יום יום. אני רואה את אחד הקשיים בהם מתקל הועדה הזאת בעבודתה, במסורת שנוצרה ביחס לרכוז כל העניינים הכלכליים בידי ועדת הכספים. אני יכול להבין שדבר זה נבע מתוך רצון לנוחיות מוסייטת, היות ולשר האוצר בודאי יותר קל לעבוד רק עם ועדה אחת, לפנייה הוא מביא כל עניין ועניין. כגורם אשר עיכב את עבודתנו היעילה במסך שלושה עשר החדשים של קיומם ועדה זו, אני רואה את החלופים התדירים של היושבי-ראש, כי יושב ראש היוצא לכמה חדשים, צריך להכנס מחדש לתפקידו, כשהוא חרוץ.

ס. אונא:

אני חושב כי מידת פעילותה של הועדה תלויה בסני גורמים: בזמן אותו נוכל להקדיש לעבודת הועדה, וביושב-ראש. אם אין רציפות בעבודה, אין מגיעים לסיום הדיונים ולהסקת מסקנות. התוצאה מכך היא שחוזרים כמה פעמים על אותם הדיונים, כדוגמת הדיון הזה שכבר התנהל לפני המגרה של פסח. עלינו לדעת אלו סעיפים עומדים על סדר היום של הועדה ואת מספר השעות העמד לרשותנו במסך השבוע, ולפי זה נעבה תכנית עבודה קבועה. אשר לוועדת המסנה המסותפת עם ועדת העבודה, אני חושב שהיא צריכה לספל בכל ענייני הפיתוח, ובתוכה גם בענייני התעסוקה, מאחר שחברי ועדה העבודה מסתתפים בא. על ידי כך אני חושב שהועדה הפלאה אינה צריכה לעסוק יותר בענייני הפיתוח עד לאחר שועדת מסנה זו תסיים את עבודתה.

ט. לביא:

ראשית כל ברצוני לומר, שכדי שתהיה לוועדת הכלכלה אפשרות לברר את כל השאלות הקשות והעמוקות בהן היא צריכה לספל, צריכים חבריה להיות מסוחררים מכל ועדה אחרת, ולהקדיש אך ורק לוועדה זו את פל הזמן העומד לרשות ישיבות הועדות, כלומר שלוש פעמים בשבוע, סך הנוקר עם הצהריים.

אני רוצה להוסיף לדבריו של אבא חוסי ביחס לפיתוחן של התעסיות אשר אינן נזקקות לכמות רבה של סמרי גלם, שאין ענף המזדקק לפחות חמרי גלם מאשר החקלאות, ואין ענף המספק תוצרת כל כך חיונית כמו החקלאות. על כן יש לעודד בעיקר

ד. לביא:

את עידוד היצור החקלאי, זו בעיה מטובכת מאד ולדוגמא אביא את יצור הסוכך, אם כי קנה הסוכך ושלק הסוכך בארץ מכילים אחוז סוכר הגבה יותר גבוה, מכיאים את חומרי הגלם לצרכי תעסית הסוכך מחו"ל. הטבה היא שיוזם העבודה אצלנו יקר מאד. עומדת גם השאלה אם יש לדאוג תחילה לגדול מוצרים חקלאיים היכולים לסמט כחמרי גלם, כגון ענבי יין, או שיט לנטוע תחילה יערות. זו שאלה אותה תוכל לברר רק ועדת הכספים.
אם נערוך ישיבות ל 12 שעות לסבוע במקום 6, נוכל לברר את כל בעיות המצב הכלכלי, אשר הסתפקתי בהזכרת חלק מהן בלבד.

ט. בדר:

הובאה כאן טענה נגד חלופי היו"רים ואם כי איננו רוצה לומר כי מועיל הוא הדבר, הריני חושב בכל זאת שלא זה היה הגורם המעכב העיקרי. אני חושב כי הגורם העיקרי הוא הגורם שהזכיר אבא חוסי - שאין ועדה זו פועלת בטמט הסייך למסרד מסלתי מסויים, המביא לפניה ענינים מעסיים. זו ודאי גם הטבה של הרחבת סמכויותיה של ועדת הכספים. ענין זכיון האסלג, למסל, הובא בפני ועדת הכספים, אך ורק מפני שהיה צורך לאטר 2,5 מיליון שולר מן המלוה האמריקאי, לחברת באסלג.

אני חושב שעלינו לתבוע במסותף במליאת הכנסת את הקמת מסרד הכלכלה, אשר גם אם לא יפתור את כל בעיותינו, ירכז את כל הדברים הללו ביד אחת. קיימות בעיות הדורשות את פתרון, כגון האפשרות של גדול הצמח "רמי" בארץ, אותו ראיתי עכשיו בארצות הברית. 2,5% מתרכמתו של צמח זה יכולים לסמט חמר גלם לתעסית טקסטיל, העולה בטמבו ובחזקו על כותנה; מבין שאר החלקים תופסת הצלולוזה המקום העיקרי ויכולה לסמט לנו בתור חמר גלמי לתעסית הנייר.

קיימות אפשרויות רבות, אולם נשאלת השאלה מה יהיה גודל מסקנותינו: אם המסרד, לו נביט אותו, יסרב לקבלן, נביא את הענין לכנסת? אילו קיים היה מסרד לכלכלה, היה הוא דואג לכך. אני חושב שעלינו לדעת שאם הועדה שלנו לא פעלה רבות במסך שלושה עשר חדשים אלה, הרי שורט הרע - כאן הוא.

ט. וילבר:

אני חושב שאם ועדת הכלכלה אינה מסלאה בכנסת תפקיד רב ערך, הטב היא בסדיניותה הכלכלית, חסרת התכנית, של המטסלה. טבה זו גרמה לכך שההכרעה אכל הענינים נופלת בוועדת הכספים, המטנה החלטותיה מפעם אחת לשניה. התוצאה טכך היא שאין מקדישים את תקומת הלב בדרושה לפיתוח התעסיה, אני חושב שגם אם אין לנו חקלאות מפותחת, דאגתנו צריכה להיות נתונה קודם כל לתעסיה ופיתוחה. נכון הוא שפעלו כאן גם אי אלו סיבות מקריות, כגון החלפת היו"ר ועצם העובדה שחברי הועדה אינם מוצאים תמיד את הזמן הדרוש כדי לטפל בבעיותיה; אולם אחת הטבות העיקריות הוא גם האופי שועדה זו לבטה. עובדה היא שחברי ועדה מוצאים את הזמן הדרוש לכל יתר הועדות, והטבה היא טכך שאיך הם רואים מסיות בדיונים המתנהלים כאן. אולם הדבר עלול להסתנות אם חברי הועדה יקחו את הימטה לידיהם.

אני מסכים שבתור טעיף ראשון תעמוד על סדר היום בעית התעסיה, אולם לא רק במסגרת שאלת חמרי הגלם, כי אם הבטיה בכללותה, על אפשרויות היצור הפנימי וסחר החוץ, אנו יודע כי ישנן סדינות רבות בעלות חמרי גלם, אולם אינן פפתחות את תעשייתן, עקב תלותן במדינות זרות, על ידי חוזים שונים, אשר אינם מאפשרים את התפתחותן. אין זה סקרה שבמלוה האמריקאי מפגד הטעיף התעשייתי.

ט. גורן:

היתה ועדה שקבעה זאת.

ט. וילבר:

ידוע לי על בעל בית חרושת ברמת גן, אשר קנה סחורות אמריקאיות ומכר אותן הלאה בארץ, ועל ידי טרנזאקציה זו הרוויח הרבה יותר מאשר על ידי

ט. וילנר:

יצור עצמו. אולם זה אינו האינטרס של המדינה וגם לא האינטרס של פיתוח תעשייה עצמית.
על כן אני מציע לדון ראשית כל בבעיה הרחבה של התעשייה ופיתוחה, ועלינו יהיה לבקש מאת הסדרים השונים להמציא לנו את החומר המתאים.

פ. ברנסטיין:

אם כי אינני מעוניין לרפות את הידיים, הייתי רוצה להזהיר מפני אסליות. אין ועדה יכולה למלא טקומה של מסטלה. אני יודע שקיימת אצלנו מגטה - טאגב, מתבלטת עתה גם באנגליה - לרכז כל ענין בעל שייכות כספית, באוצר; אם באוצר נמצאת איטיות חזקה, אין הדבר קשה כלל. יחד עם זאת אני מוכן שנכנס לדיון באי אלו טעיפים, ושהסעיף הראשון יהיה סעיף חמרי הגלם.

שנית, עלי לומר כי עניני הכלכלה אינם מסתדרים על ידי חוקים, כי אם יש להתגבל לכי מצב המותנה על ידי חוזים מסחריים, מטבע חוץ, חמרי גלם וכד'. אלה הם ענינים של אדמיניסטרציה. קיימות בעיות רבות שיש לבררן, אולם לטעם כך נחוץ זמן רב, גם כדי לעיין בחומר הנוגע בכל שאלה ושאלה. אני חושב כי עלינו לראות את השאלה העיקרית הקובעת את מצבנו, את שאלת היחס בין הסכר לבין פיריון העבודה; סכר גבוה ופרודוקטיביות קטנה, אינם נותנים אף פעם אפשרות של עמידה בהתחרות. זו שאלה הנוגעת הן לתעשייה והן לחקלאות. אני מודה כי ישנן בעיות המובעות את פתרונן הדחוף ביותר, כגון שאלת חמרי הגלם, אולם את הבעיה היסודית יש לראות בבעיה שאני העמדתה.

אני חושב שקשה יהיה לדון על כל הבעיות הללו בוועדה הסלאה, ויהיה צורך לבחור ועדות לכל ענין וענין.

ז. יהודה:

אטר לעבודת הועדה, אני חושב כי הטקטיקה הוא בשתי ישיבות מליאת הועדה לטבוע, אם אנו רוצים להימנע עוד כמה ועדות מסנה. אני חושב שכוח זה מתנהל יותר מדי סביב שאלת הקומפוטנציות. לטעמי, תפקידה העיקרי של הועדה צריך להיות בנקורת ובזרז פעולתם של המסדרים השונים. אם אנו נעבד תכנית לעבודתנו ופסקוד על בצועה ועל בצוע החלטתנו, נוכל להביא תועלת רבה. ברור לי ששני הגורמים היסודיים להתפתחות או לכשלונה של כלכלת מדינה, הם התעשייה והחקלאות. אינני רוצה לוטר שאחד מהם חשוב מסנהו, אולם ברצוני להטביר מפני מה ענין החקלאות דחוף יותר.

אני חושב כי למרות מגמתנו המתמדת לפיתוח החקלאות מתוך הכרת ערכה המפריע, אין המוסדות החייבים בהוצאה לפועל עושים את כל הניתן לעשות מבחינה אובייקטיבית, אם פסקיעים בעבודה זו את כל הרצון הטוב והיזמה. על כן אני חושב שעלינו להזמין את בא כח משרד החקלאות ולטמוע טכנו דו"ח מפורט על מה שנעשה עד כה ועל אשר ניתן להיעשות ולא נעשה - ומדוע לא נעשה.

הי"ר ט. ארם:

אני חושב שאפשר כבר לסכם את הדיון. ראשית כל, אין אנו רואים אפשרות אחרת מאשר לקיים את ישיבות מליאת הועדה פעמיים בשבוע, מתוך הנחה שהיום הסלישי ייטטר לעבודת ועדות המסנה. שנית, כלנו בדעה שהועדה הכלכלית צריכה להכנס לברור בעיות היסוד של המסק, ובראש וראשונה תעסוק שאלת התעשייה והחקלאות.

אטר לסגור היום של השבוע בבא, יהיה עלינו לסיים קודם כל את חוק הצומח ולטמוע את סקירת שר הקיצוב והמספקה. בתור ענין שלישי יוכל היו"ר להחליט אם נשמע סקירה מטעם נציג משרד החקלאות על פעולותיו בהתייחסות החדשה ועל התכנית לשנה הקרובה, או את נציג משרד החקלאות על סדרי התחבורה. נוסף על כך אני רוצה להזכיר שאנו החלטנו לערוך סיור באילת, היות ואנו חושבים כי מענינינו ומחובתנו כועדת כלכלה, לראות את הנגב ואת הסכויים לפיתוחנו.

צ. יהודה:

אני מציע כי בטרם נצא לסיור זה, נזמין את נציג ודעות המרכזית

לפיתוח הנגב.

ד. בדר:

ברצוני לבקש את רשות הועדה לפנות למזכירות הכנסת, או למסעלה, שיסונה

מזכיר לוועדה, אשר יוכל לסקוד על איסוף החומר הדרוש לנו ולהכנתו בצורה יעילה.

היו"ר ס. ארם:

אני רואה כי אין כל התנגדות לכך.

מר וילנר, שאחר לבא לישיבה זו, מבקש לצרפו אל ועדת המסנה שנבחרה לטפול בעניני המיעוט הערבי, מבלי להציע לשנות את הרכבה המספרי של הועדה.

א. חוסי:

כאשר החלטנו, עמדו לפנינו שתי הצעות: ועדה בה תהיינה מיוצגות כל היטעות,

או ועדה מצומצמת יותר, בת חמשה חברים, לסם יעילות העבודה. הוחלט על ועדה מצומצמת, בת חמשה חברים. אם אנו מצרפים לחמשה

אלה נציג סיעה מסויימת, עלינו לצרף עוד נציגים של סיעות אחרות שאינן מיוצגות בוועדה זו ואז, הועדה לא תפעל,

פ. ברנשטיין:

אני סודה כי בוועדה זו קפחו אותנו, אך אינני מערער על כך. אולם אם מטנים

את ההרכב, גם אני מעוניין להצטרף לוועדת המסנה.

ד. בדר:

ראשית כל יש לזכור שהענינים ימכרו מועדת מסנה זו אל מליאת הועדה,

כך שלא צריכה להיות קיימת כל בעיה של נציגות מפלגתית. שנית, ניתנת הזכות לכל חבר הועדה, גם אם איננו חבר ועדת המסנה,

להופיע בישיבתה במקרה שיש לו איזו שאלה או עיין כיוסד לברור, גם מבלי לחכות להזמנה.

ס. וילנר:

אני מבקש את הועדה לאפשר לי להעמיד להצבעה את שתי ההצעות. גם אם

הועדה תחליט שאין להרחיב את היקפה של ועדת המסנה, אין הדבר טונע הצבעה על הצעתי לצרף אותי לוועדה זו.

היו"ר ס. ארם:

אני מעמיד להצבעה את הצעת חבר הכנסת וילנר, לשנות את מספר

חברי ועדת המסנה לטפול יינין הערבי

ה צ ב ע ה .

בעד 2
נגד 20

אני מעמיד להצבעה את הצעת חבר הכנסת וילנר לשנות את הרכב ועדת המסנה הנ"ל

ה צ ב ע ה .

בעד 1
נגד 20

הישיבה ננעלה בשעה 13.00